

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sulpici[i] Severi Presbyteri Opera Omnia

Sulpicius <Severus>

Amstelodami, 1665

Epistola II. Ad Aurelium Diaconum; De obitu, & apparitione B. Martini.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11490

EPISTOLA II.

A D

AURELIUM DIACONUM;

De obitu, & apparitione B. Martini.

SULPICIVS Severus Aurelio diacono Salutem. Postquam à me mane digressus es, eram residens solus in cellula, subieratque me illa quæ sæpius occupat, spes futurorum, præsentiumque fastidium, iudicii metus, formido pœnarum, & quod consequens erat, atque unde cogitatio tota descenderat, peccatorum meorum recordatio tristem me confectumque reddiderat. Deinde cum fatigata angore animi in lectulo membra posuissem, ut plerumque ex mœstitudine solet, somnus obrepit: qui ut semper matutinis horis levior incertusque, ita suspensus & dubius per membra diffunditur: ut quod in alio sopore non evenit, pæne vigilans dormire te sentias. ¹ Cum repente sanctum Martinum episcopum videre mihi videor, prætextum toga candida, vultu igneo, stellantibus oculis, crine purpureo: atque ita mihi in ea habitudine corporis, formaque, quam noveram, videbatur, ut quod eloqui nobis pæne difficile est, non posset aspici, cum posset agnoscere. Arridensque mihi paululum, libellum quem de vita illius

AURELIO DIACONO.] Diaconi nudi Episcoporum ministri erant *ὑποεπίσκοποι*, qui etiam in Synodis & disputationibus exceptorum seu Notariorum munereungebantur, vel aliqua Episcopos adjutabant. *Epiphanius*. Hæres. xxxi. *Rufinus*. I. Hist. 14. Hanc Epistolam Bassula focus Severi publicarat. Cum qua peramanter propterea expostulat sequenti epist. De hac ita *Paullinus* Epist.

1. Merito focum sanctam omni liberaliorem parente in matrem sortitus æternam. Hanc igitur instituti sui habuit sociam, mortua, uti ego existimo, uxore, ut Therasiam suam habuit Paullinus. Giffelinus.

1. Cum repente sanctum Martinum Episcopum videre mihi videor.] Hæc Monachorum somnia originem tot monstris erroribus ac fabulis de apparitione & statu mortuorum dederunt.

H h 2

1 Bene

illius scripseram, dextera præferbat. Ego sancta genua ejus amplexus, ¹ benedictionem pro consuetudine flagitabam: superpositamque capiti meo manum tactu blandissimo sentiebam, cum inter benedictionis verba solennia familiare illud ori suo crucis nomen iteraret, mox in eum luminibus intentis, cum exsatiari vultu illius conspectuque non possem, subito mihi in sublime sublatus eripitur: donec emensa aëris istius vastitate, cum tamen rapida nube subvectum acie sequeremur oculorum, ² patenti caelo receptus, videri ultra non potuit. Nec multo post, presbyterum ³ sanctum Clarum, discipulum illius, qui nuper excefferat, video eandem, quam magistrum, viam scandere. Ego impudens sequi cupiens, dum altos gressus ⁴ molior & conitor, evigilo: somnoque excitus, congratulari cœperam visioni, cum ad me puer familiaris ingreditur, solito tristior vultu, loquentis pariter & dolentis. Quid tu tam tristis loqui gestis? Duo, inquit, monachi modo à Turonis adfuerunt: ⁵ Dominum Martinum obisse nuntiant. Con-

di fa-

¹ *Benedictionem pro consuetudine flagitabam.* Hæc, ut ex sequentibus apparet, fieri solita manus impositione, recitatisque verbis ad eam rem solennibus, inter quæ Martino familiare crucis nomen. Sic infra Dial. I. cap. XIV. de eodem Martino: *Episcopi quoque sanctissimi, sacerdotali autoritate deposita, conzungi se ab ea atque benedici, humiliter postulantes, sanctificatos se ac divino munere illustratos, quoties manum illius vestemque contigerant, non immerito crediderunt.*

² *Patenti caelo receptus, videri ultra non potuit.* Sic Romulum ad superos transiisse dejerabat Julius Proculus. *Livius I. Dion. Halic. II.* Sic & Julium Cæsarem ac alios Imperatores. Hinc orta *ἄποδείξις*. Vide Senecam in Apocolocyntesi.

³ *Sanctum Clarum.* Supra in Vita cap. XXV. *Clarus quidam nomine, adolescens*

nobilissimus, mox presbyter, nunc felici beatus excessu. In eum, ipso Severo poscente, Paulinus Episcopus Nolanus, duo Epitaphia versibus conscripsit. *Paulin. Epist. XII.*

⁴ *Molior & conitor.* Sumptum videri possit ex illo Terent. Heaut. *Dum molliuntur, dum conantur:* ut quidem Facinus, & alii legunt. Coniti potius, quam coniti veteribus usitatum fuisse, docuerunt alii. *Gifel.*

⁵ *Dominum Martinum.* Giselinus legit: *Dominum.* Hæc vox, inquit, in concisa per mediæ vocalis extritionem mediæ ea ætate plusculum dignitatis, atque, ut ita dicam, majestatis præ se ferre visa est. unde & Domnionis nomen apud Hieronymum est deformatum. *Giselinus.* Domini appellatio eo tempore passim frequentabatur in conversatione civili inter familiares ac patres, *Domine frater.* Quod etiam irridet

Grazi

di fateor, obortisque lacrymis flevi uberrime. Quinetiam dum hæc ad te frater scribimus, fluunt lacrymæ, nec ullum impatientissimi doloris admitto solatium. Te vero, ubi hoc nuntiatum est, participem esse volui luctus mei, qui eras socius amoris. Veni ergo ad me statim, ut pariter lugeamus, quem pariter amamus: quanquam sciam virum illum non esse lugendum, cui post evictum ¹ triumphatumque sæculum, nunc demum ² reddita est corona justitiæ. Sed tamen ego non possum mihi imperare, quin doleam. Præmisi quidem patronum, sed solatium vitæ præsentis amisi: & si rationem ullam dolor admitteret, gaudere deberem. Est enim ille, ut est confertus Apostolis ac prophetis, & quod pace sanctorum omnium dixerim, ³ in illo justorum grege nulli secundus, ut spero, credo, confido, illis potissimum, ⁴ qui stolas suas in sanguine agni laverunt, adgregatus: agnum ducein ab omni integer labe comitatur. Nam licet ei ratio temporis non potuerit præstare martyrium, gloria tamen martyris non carebit, quia voto

atque

Græci Epigrammatici auctor: Δόμινος
 Φαρίτης ὁβύς ἐρηάψεν. Salmasius. Festum ejus celebratum fuit Octobr.
 Quod antiquitus etiam Missa dicebatur.
 Nam sic solennem aliquam festivitatem nominabant. In capitulari Carol Magni, libro 11. 18. Ut absque ulla excusatione cito possit emendari, spatium usque ad Missam S. Martini dare decrevimus. Et 20. ita ut ad Missam Sancti Andrea restaurati fiant. Et ita non raro apud Aimonium & id genus scriptores. Casaubonus.

1 Triumphatumque sæculum.] Sic Tacitus loqui amat: Triumphati magis quam victi Germani.

2 Reddita est corona justitiæ.] Alludit ad verba Pauli 11 Tim. cap. IV. vers. 8. ἀπὸ κείνης μοι ὁ θεὸς δικαιοσύνης στέφανον. Præcipue in Martyrio ea voce utebantur. Unde locutiones creberri-

ma: Martyrio coronatus est. Coronam Martyri accepit. Hinc factum ut Scholastici varias coronas fingerent. Aureolas assignarunt Virginibus, Doctoribus, Martyribus. De quibus vide Magnum Theologum Fredericum Spanhemium tertio Dubior. Evangelicor. LXXXIX.

3 In illo justorum grege nulli secundus.] Fuit in opinione illa Sulpicius, dari gradus gloriæ in æterna vita. Quam Hieronymus acriter propugnavit contra Jovinianum, dicentem post resurrectionem duos tantum ordines futuros, ovium & hircorum, justorum & peccatorum, stantium à dextris & stantium à sinistris. Vide eum 11. contra Jovinian. cap. XII. Contra non dari tales gradus, disputat Spanhemius 111. Dub. Evangel. cxxxv.

4 Qui stolas suas in sanguine agni laverunt.] Desumptum ex Apocalypsi.

atque virtutibus ¹ & potuit esse martyr, & voluit. Quod si ei Neronianis Decianisque temporibus, in illa quæ tunc existit, dimicare congressione licuisset, testor Deum cæli atque terræ, sponte equuleum ascendisset, ultro se ignibus intulisset: ² Hebræisque pueris æquandus, inter flammaram globos media licet hymnum Domini in fornace cantasset. Quod ³ si Esaiantum illud supplicium persecutori forte placuisset, nunquam profecto impar Prophetæ, ferris & ⁴ laminis dissecari membra timuisset. Ac si præcis rupibus, abruptisque montibus agere felicem furor impius inuulisset, perhibeo confusus testimonium veritatis, sponte cecidisset. Si vero ⁵ gentium doctoris exemplo gladio deputatus inter alias, ut sæpe provenit, victimas duceretur, primus omnium carnifice compulso, ⁶ palmam sanguinis occupasset. Jam vero adversus omnes pœnas atque supplicia, quibus plerumque humana cessit infirmitas, ita à confessione Domini non recedens, immobilis stetit, ut lætus ulceribus congaudensque cruciatibus quælibet inter tormenta risisset. Sed quanquam ista non tulerit, implevit tamen etiam ⁷ sine cruore martyrium. Nam quas ille pro spe æternitatis humanorum dolorum non pertulit passionnes, fame, vigiliis, nuditate, jejuniis, opprobriis invidorum, insectationibus improborum, cura pro infirmantibus,

¹ *Et potuit esse Martyr & voluit.*] Martinus per effusionem sanguinis martyr non fuit: nisi quod tota vita ejus martyrium fuit. Odo Cluniacensis, in libro quo probat Martinum Apostolis parem.

² *Hebræisque pueris æquandus.*] De quibus supra II. Hist. pag. 292. ubi Notas vide.

³ *Si Esaiantum illud supplicium persecutori forte placuisset.*] Serra dissectum à Manasse Esaiam, antiqui tradunt. Vide Epiphanium & Dorotheum in vitis Prophetæ.

⁴ *Laminis dissecari membra.*] Hocu-

num ex gravissimis Christianorum supplicis fuit. Vide Eusebii Historiam Ecclesiasticam in Diocletiani persecutione, & alibi. Vide Gallonium.

⁵ *Gentium Doctoris exemplo gladio deputatus.*] Vide supra II. Hist. p. 355. & ibi Notas.

⁶ *Palmam sanguinis.*] Palma victoriæ signum. Hinc Martyres cum palmis pinguntur. Ergo palma idem quod Martyrium hoc loco. Horn.

⁷ *Sine cruore martyrium.*] Tales Confessores dicebantur, atque etiam Martyres. Vide Eusebium v. Hist. Ecclesiast. II.

bus, sollicitudine pro periclitantibus? Quo enim ille dolente non doluit? quo ¹scandalizante non uftus est? quo pereunte non genuit? præter illa quotidiana illius aduersum humanæ spiritualisque nequitiae diuersa certamina, dum in eo variis tentationibus appetito, semper exsuperat fortitudo vincendi, patientia expectandi, æquanimitas sustinendi. O vere ineffabilem virum, pietate, misericordia, charitate, quæ quotidie etiam in sanctis viris seculo frigente frigescit: in illo tamen usque ad finem aucta, indies perseveravit! quo ego illius bono vel specialiter fruitus sum, cum me indignum & non merentem unice diligebat. En rursus lacrymæ fluunt, imoque de pectore gemitus erumpit: in quo mihi post hæc homine similis requies, in cuius erit charitate solatium? Me miserum, me infelicem, poterrone unquam, si diutius vixero, non dolere, quod Martino superstes sum? Erit mihi post hæc vita iucunda, erit dies aut hora sine lacrymis: aut tecum, frater dilectissime, potero illius mentionem habere sine fletu: aut unquam loquens apud te aliud quam de illo loqui potero? Sed quid te in lacrymas fletusque commoveo? ecce nunc te cupio consolatum esse, qui me consolari ipse non possum. Non deerit nobis ille, mihi crede, non, non deerit, ²intererit de se fermocinantibus, adstabit orantibus, quodque jam hodie præstare dignatus est, videndum se in gloria sua sæpe præbebit, & assidua, sicut ante paullulum fecit, benedictione nos proteget. Inde secundum ordinem visionis,

qua

¹ Scandalizante.] Vox Ecclesiastica, ex Novo Testamento petita.

² Intereit de se fermocinantibus, adstabit orantibus.] Creditum vulgo præsentibus adesse sanctos Martyres sepulcris suis, aut ubi vellent. Hieronymus contra Vigilantium. Nam is negaverat Martyres posse suis tumulis aut ubi vellent, præsentibus esse. Maximus Taurinensis in Natali Martyrum

Tauricorum: *Universi sancti ubique sunt & omnibus profunt. Semper nobiscum morantur, hoc est, & in corpore nos viventes custodiunt, & de corpore recedentes excipiunt.* Basilii, Nazianzenus & alii Patres, oratorio more, per *ἄσσωπρωϊαν* sanctos tanquam præsentibus, in Panegyricis alloquebantur. Unde Sanctorum invocatio postea fluxit.

H h 4

I Quid

qua cœlum sequentibus se patere monstravit, quo sequendus esset, edocuit: quo spes nostra tendenda, quo animus dirigendus instruxit. Quid tamen fiet frater? quod mihi ipse sum conscius, conscendere arduum illud, ac penetrare non potero, ita sarcina molesta me prægravat, & peccati mole depressum negato in astra conscensu, sæva miserabilem ducit in tartara. Spes tamen superest, illa sola, illa postrema, ut^r quod per nos obtinere non possumus, saltem pro nobis orante Martino mereamur. Sed quid te frater diutius occupo epistola tam loquaci, demorrorque venturum? simul jam pagina impleta non recipit. Mihi tamen hæc fuit ratio, sermonem istum longius proferendi, ut quia doloris nuntium epistola deferebat, eadem tibi ex quadam nostri confabulatione præstaret charta solatium.

*I Quod per nos obtinere non possumus, saltem pro nobis orante Martino mereamur.] Veteres, præsertim post annum cccc. in Sanctorum Invocatione peccarunt. Paulinus in Natal. III. Felicis: Exora ut precibus plena meritisque redonet
Debita nostra tuis. —*

In vita Martini lib. II.

Dulcis, adorande, & mihi pectore, voce colende,

Fer pietatis opem misero, miseri miserere.

Et paulo post:

Inter me & Dominum mediator adfusa benigne.